

DETEKTYW NA TROPIE

scenariusz zajęć dla młodzieży

wersja krótsza

Część I – Informacje wstępne

a/ tytuł warsztatu: „Detektyw na tropie”

b/ grupa docelowa: młodzież w wieku 12-15 lat

c/ liczebność grupy: 10-20 osób

d/ czas trwania: 55 minut

e/ cele edukacyjne warsztatu:

- poszerzenie wiedzy nt. tego, skąd się biorą informacje w Internecie
- kształcenie umiejętności skutecznego szukania informacji
- kształtowanie postawy krytycznej wobec informacji odnajdywanych w Internecie
- poszerzenie wiedzy na temat informacji zostawianych w Internecie i sposobach ograniczania „ekspozycji” (w części dodatkowej)

f/ potrzebne materiały i sprzęty:

- flipchart/tablica (10 arkuszy papieru)
- kłębek wełny lub sznurka
- markery (optymalnie: 4 kolory)
- kartki A4 (tyle, ile jest uczestników zajęć)
- flamastry lub długopisy (dla wszystkich osób uczestniczących)
- komputery z dostępem do Internetu
- załączniki 1-2 (wydrukowane dla wszystkich osób uczestniczących)

Część II – Wprowadzenie do warsztatu

Jak wynika z różnorodnych badań (np. „Nastolatek 3.0”, NASK 2016, „Społeczeństwo informacyjne w Polsce”, GUS 2017), z Internetu korzysta prawie 100% nastolatków, w prawie każdym domu, w którym wychowują się dzieci, znajduje się komputer z dostępem do sieci. Bardzo często młodzież posiada także na własność urządzenie mobilne z dostępem do Internetu, co powoduje, że, jak sami deklarują, korzystają z niego „cały czas”.

Co najczęściej robią w świecie online? Jakich informacji szukają? Jak pomóc im w skuteczniejszym i trafniejszym znajdowaniu informacji? I weryfikowaniu tych, które znajdują? Podczas tego warsztatu znajdziemy odpowiedzi na pytania:

- Jak skutecznie szukać informacji w Internecie? Czym są operatory logiczne? Jakie pytanie postawić, żeby uzyskać najlepszą odpowiedź?
- Jak sprawdzić, czy informacja, która do mnie dociera, jest prawdziwa?
- Dlaczego na tak samo postawione pytanie różne osoby mogą znaleźć różne odpowiedzi?
- Co wie o mnie Internet? Skąd to wie? Co to o mnie mówi? (w części dodatkowej)

Kontekstem „fabularnym” warsztatu jest praca detektywa, który prowadzi śledztwo – sprawdza, co Internet wie o ludziach, skąd te informacje się biorą, jakie informacje trafiają do ludzi itd. Można ten tytuł bardziej ograć dbając o dodatkowe gadżety, można zostać na bardziej abstrakcyjnym poziomie.

Część III – Ramowy scenariusz

Zawartość	Czas
Wstęp: Poznanie się i wprowadzenie w tematykę zajęć	10 minut
Ćwiczenie: „Jakie zadam pytanie, taką dostanę odpowiedź”	20 minut
Ćwiczenie: „Czy mogę wierzyć w informacje w Internecie?”	20 minut
Podsumowanie	5 minut

Część IV – Szczegółowy scenariusz – krok po kroku

1. Wstęp: poznanie się i wprowadzenie w tematykę zajęć

Aktywność	Cele/spodziewane efekty	Czas	Potrzebne materiały/narzędzia
Poznanie się i wprowadzenie w tematykę zajęć	<ul style="list-style-type: none"> - poznanie się uczestników i prowadzących - wprowadzenie w tematykę zajęć 	10 minut	- kłębek wełny lub sznurka

Zaproś osoby uczestniczące w warsztacie, aby stanęły w kręgu. Weź do ręki kłębek wełny (sznurka), przedstaw się i powiedz, że będziecie dziś rozmawiać o Internecie. Zostaw sobie końcówkę kłębka, a resztę rzuć do kolejnej osoby zadając pytanie „Jak się nazywasz i jakich informacji najczęściej szukasz w Internecie?”. Osoba, która złapała kłębek, odpowiada na Twoje pytania, łapie nitkę i rzuca kłębek do kolejnej osoby zadając jej te same pytania („Jak masz na imię i jakich informacji najczęściej szukasz w Internecie?”).

Zabawa trwa do momentu, aż każda osoba będzie częścią sieci (pilnujcie się wszyscy, żeby kłębek nie trafił drugi raz do tej samej osoby). Pilnuj, żeby osoby podawały tylko jedną kategorię informacji, a nie opowiadały szczegółowo, że i o pogodzie, i o piłce nożnej, i o szkole.

Kiedy wszyscy już będziecie połączeni w sieć, zapytaj, czy któraś z odpowiedzi zaskoczyła uczestników, czy dowiedzieli się czegoś nowego, czego można szukać w Internecie. Zapytaj też, co im przypomina sieć, którą są połączeni. Jeśli grupa sama nie dostrzeże analogii do sieci internetowej, powiedz o tym. Powiedz, że w Internecie wszyscy jesteśmy ze sobą połączeni i działania jednej osoby wpływają na inną (możesz przy tym, na przykład, poruszyć sieć, co odczują wszyscy uczestnicy). Powiedz, że informacje, których szukamy w Internecie, mogą być w różnych miejscach i różnymi drogami możemy do nich docierać. Zapytaj grupę, jakie są wady i zalety takiego rozwiązania.

Zapowiedz, że dziś wcielicie się w detektywów szukających rozwiązania zagadek związanych z szukaniem i weryfikacją informacji.

2. Ćwiczenie: „Jakie zadam pytanie, taką dostanę odpowiedź”

Aktywność	Cele/spodziewane efekty	Czas	Potrzebne materiały/narzędzia
Jakie zadam pytanie, taką dostanę odpowiedź.	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie kompetencji wyszukiwania potrzebnych informacji - umiejętność korzystania z operatorów logicznych - dodatkowo: wiedza na temat źródeł informacji w sieci 	20 minut	<ul style="list-style-type: none"> - flipchart/tablica i markery - wydrukowany załącznik nr 1 dla każdej pary - załącznik nr 2 „Garść podpowiedzi”

Zapytaj osoby uczestniczące, jak zazwyczaj szukają informacji w Internecie, np. kiedy odrabiają pracę domową. Zapisuj odpowiedzi na tablicy. Wśród odpowiedzi mogą się pojawić np. takie źródła, jak Wikipedia, sciaga.pl i wiele innych. Powiedz, że źródła są różne, ale teraz skupicie się na wyszukiwarkach, które mają dostęp do wszystkich (prawie) miejsc wspomnianych wcześniej. Zapowiedz, że poćwiczą na wyszukiwarce Google, która jest najpopularniejsza.

Połącz osoby w pary (jeśli w grupie liczba osób jest nieparzysta, stwórz jedną trójkę). Zadaniem każdej z par będzie odpowiedź na pytania z załącznika 1. Powiedz, że aby odpowiedzieć na pytania, mogą korzystać z telefonów, komputera z dostępem do Internetu. Na pracę w parach przeznacz 10 minut.

Poproś pary o prezentację wyników. Jedna para odpowiada na jedno pytanie, reszta uzupełnia, czy ma te same odpowiedzi; na kolejne pytania odpowiada kolejna para. Nie wszyscy będą mieli okazję wypowiadać się jako pierwsi, bo pytań jest mniej niż grup; zadбай żeby osoby mniej aktywne miały swoje szanse. Weryfikuj, czy odpowiedzi uczestników są zgodne z załącznikiem nr 2 „Garść podpowiedzi” (rozdaj go później jako podsumowanie ćwiczenia).

Zastanówcie się, w jaki sposób wykorzystać tę wiedzę w codziennym wyszukiwaniu informacji.

3. Ćwiczenie: „Czy mogę wierzyć w informacje w Internecie?”

Aktywność	Cele/spodziewane efekty	Czas	Potrzebne materiały/narzędzia
„Czy mogę wierzyć w informacje w Internecie?”	- kształcenie krytycznej postawy wobec informacji odnajdywanych w Internecie	20 minut	- flipchart/tablica i markery - komputery z dostępem do Internetu

Przypomnij, że na początku zajęć rozmawialiście o tym, jakich informacji szukamy w Internecie. Powiedz, że teraz zastanowicie się, czy informacje, które znajdują, są wiarygodne.

Połącz osoby w trójki (lub pary) i poproś o wyszukanie w Internecie informacji na określony (jeden) temat, na przykład dotyczących reformy systemu oświaty, jakości jedzenia w stołówkach, wydarzenia sportowego itp. Dobierz temat do grupy – jej wieku, zainteresowań, o ile masz takie informacje. Poproś zespoły o znalezienie trzech różnych informacji na ten temat. 2-3 pary/trójki hasłowo prezentują wyniki. Na pracę zespołów przeznacz 10 minut.

Czy wszystkie zespoły uzyskały te same rezultaty? Dlaczego są różne i które są „lepsze”?

Zapytaj, czy wszystkie informacje, które odnaleźli uczestnicy, są prawdziwe i na jakiej podstawie tak myślą (dlaczego prawda i dlaczego nieprawda?). Słuchaj odpowiedzi i zapisuj je na tablicy. Na zakończenie powinniście mieć katalog kryteriów. Jeśli te wymienione poniżej nie zostaną wskazane przez osoby uczestniczące, to uzupełnij:

- wiarygodność autora/źródła informacji,
- data publikacji informacji i jej aktualność,
- potwierdzenie informacji w innych źródłach,
- informacja jest oparta na danych, faktach, źródłach, jeśli są pokazane opinie, to pokazujące różne punkty widzenia.

5. Podsumowanie

Aktywność	Cele/spodziewane efekty	Czas	Potrzebne materiały/narzędzia
Podsumowanie warsztatu	- osoby uczestniczące mają plan na wykorzystanie zdobytej wiedzy w codziennym życiu	5 minut	- flipchart, postity, flamastry

Zapytaj, w czym może im pomóc wiedza zdobyta na zajęciach. Jak mogą ją wykorzystać w swoim życiu – szkolnym/nauce czy prywatnym?